

VRAGEN OVER RESISTENTE BACTERIËN?

Inhoud

1. Wat is MRSA?	2
2. Wat zijn de ziekteverschijnselen van MRSA?	2
3. Wat is het verschil tussen dragerschap en infectie?	2
4. Hoe vaak komt het in Nederland voor?	2
5. Wie loopt extra risico om MRSA te krijgen?	3
6. Is een MRSA gevaarlijk?	3
7. Is MRSA te behandelen?	3
8. Behandeling van infecties veroorzaakt door een MRSA	3
9. Dragerschapbehandeling	3
10. Hoe kun je MRSA krijgen en hoe kun je anderen besmetten?	4
11. Kan iemand MRSA krijgen door in de buurt van een persoon met MRSA te zijn?	4
12. Ik heb (verdenking op) MRSA wat moet ik doen om mijn familie te beschermen tegen MRSA?	5
13. Is het nodig om huisgenoten/familieleden te screenen op MRSA?	5
14. Kan iemand met MRSA naar kindercentrum, school of werk?	5
15. Wat kunt u doen om besmetting met een MRSA te voorkomen?	6
16. Handen wassen doe je zo:	6
17. Wanneer handen wassen?	6
18. Wat wordt er in Nederland gedaan om verspreiding van MRSA in zorginstellingen te voorkomen?	6
19. Wat als ik MRSA heb en opgenomen moet worden in een ziekenhuis	7
20. Wat als ik MRSA heb en naar de polikliniek van het ziekenhuis moet?	7
21. Mag ik bezoek ontvangen in het ziekenhuis als ik een MRSA drager ben?	8
22. Wat als u een MRSA drager bent en als bezoeker naar een zorginstelling gaat	8
23. Wanneer moet ik melden dat ik een MRSA drager ben?	8
24. Meer informatie?	8

1. Wat is MRSA?

De Meticilline Resistente Staphylococcus Aureus, kortweg MRSA, is een stafylokok. Stafylokokken zijn bacteriën die veel voorkomen bij gezonde mensen, 30-40% van de bevolking draagt een Stafylokok bij zich zonder dat zij daar last van hebben. De MRSA is een bijzondere stafylokok want hij is ongevoelig (resistent) voor behandeling met de eerste keuze antibiotica (methicilline). Methicilline is een antibioticum (geneesmiddel) dat in de meeste gevallen gebruikt wordt voor een effectieve behandeling bij infecties die veroorzaakt worden door die Staphylococcus aureus. Slechts 1-2% van alle Stafylokokken is een MRSA.

2. Wat zijn de ziekteverschijnselen van MRSA?

Mensen kunnen MRSA bij zich dragen zonder ziek te zijn. De bacteriën zitten vooral op de huid en in de neus van deze 'dragers', maar kunnen ook in de keel, darmen en urine voorkomen. Dit MRSA-dragerschap is meestal van tijdelijke aard; men kan de bacterie ook vanzelf weer kwijt raken.

MRSA kan ook huidinfecties veroorzaken, zoals een steenpuist, wondinfectie. In zeldzame gevallen kan een bloedvergiftiging, botinfectie of longontsteking ontstaan.

Het is onduidelijk hoe lang het duurt totdat er eventuele verschijnselen ontstaan.

3. Wat is het verschil tussen dragerschap en infectie?

- Dragerschap wil zeggen dat MRSA aanwezig is op of in het lichaam zonder een ziekte te veroorzaken.
- Infectie betekent dat MRSA de persoon ziekteverschijnselen ontwikkelt.

4. Hoe vaak komt het in Nederland voor?

Een MRSA besmetting kan onder andere ontstaan bij personen die worden opgenomen in een buitenlands ziekenhuis. De kans op een MRSA besmetting in een Nederlands ziekenhuis is nog heel erg klein, minder dan 1%. In landen zoals bijvoorbeeld Duitsland, België, Frankrijk, Italië, Spanje, Portugal en Engeland is die kans aanmerkelijk groter (40%).

Dit is een van de redenen waarom patiënten, die geholpen zijn in een buitenlands ziekenhuis voor of tijdens opname in een Nederlandse zorginstelling gecontroleerd worden op MRSA dragerschap / infectie.

Daarnaast komt MRSA ook bij verschillende diersoorten voor en kan MRSA van dier op mens worden overgedragen. Binnen de veehouderij komt MRSA regelmatig voor. Van de varkens- en vleeskalverhouderijen is 70-90% besmet met de bacterie. Het gaat hier om een specifiek type MRSA. Ook 8% van de vleeskuikenhouderijen is besmet met MRSA. Mensen die intensief contact hebben met deze dieren zijn in ongeveer 30% van de gevallen drager van dit type MRSA. De overdracht van mens op mens lijkt vrij laag te zijn.

5. Wie loopt extra risico om MRSA te krijgen?

Iedereen kan drager worden van MRSA. Maar voor gezonde mensen is het risico klein om daar klachten van te krijgen. MRSA gedijt goed in een omgeving waar bepaalde soorten antibiotica worden gebruikt, zoals in een ziekenhuis of verpleeghuis. Omdat MRSA ongevoelig is voor de meeste antibiotica, kan MRSA zich juist daar gemakkelijk handhaven en verspreiden. Bovendien zijn patiënten in ziekenhuizen of verpleeghuizen vaak gevoeliger voor infecties door bijvoorbeeld chronische ziekte, medicijngebruik, operatie of verwondingen. In ziekenhuizen en verpleeghuizen worden MRSA-infecties vooral gezien bij:

- patiënten die antibiotica gebruiken;
- patiënten met huidaandoeningen (zoals eczeem) of open wonden;
- patiënten met een implantaat, infuus of katheter;
- patiënten met een verzwakte afweer.

6. Is een MRSA gevaarlijk?

Een MRSA is niet ziekmakender dan een bacterie die wel met de gangbare antibiotica te bestrijden is. In de meeste gevallen heeft de MRSA-drager er ook helemaal geen last van. Alleen, als deze persoon een infectie met de MRSA krijgt kan dit betekenen dat deze moeilijker te behandelen is. Dit komt omdat er maar een beperkt aantal soorten antibiotica kan worden gebruikt.

7. Is MRSA te behandelen?

Behandeling van MRSA onderscheidt zich in 2 vormen. Behandeling van infecties en behandeling van dragerschap.

8. Behandeling van infecties veroorzaakt door een MRSA

Infecties kunnen ondanks de ongevoeligheid voor veel antibiotica wel worden behandeld. De huisarts kan door laboratoriumonderzoek vaststellen of iemand besmet is met MRSA. In het laboratorium blijkt uit de kweek voor welke antibiotica de MRSA nog wel gevoelig is. De huisarts kan zonodig die antibiotica voorschrijven. Wanneer de infectie genezen is kan er een dragerschapsbehandeling volgen

9. Dragerschapsbehandeling

Uw behandelend specialist en/of huisarts en een arts-microbioloog beoordelen of een behandeling mogelijk en/of noodzakelijk is. Een MRSA-bacterie kan namelijk ook zonder behandeling verdwijnen. Wanneer u drager bent van MRSA en geen infectie heeft met de MRSA dan kan er een dragerschapsbehandeling met antibiotica en strikte hygiënemaatregelen geadviseerd worden. Wanneer er risicofactoren aanwezig zijn voor MRSA-dragerschap, zoals wonden, katheters of

huidafwijkingen dan wordt de dragerschapbehandeling uitgesteld totdat deze risicofactoren verdwenen zijn.

Behandeling van MRSA is mogelijk maar verschilt per persoon. Het soort behandeling is afhankelijk van de plaats waar de MRSA bij u gevonden is.

In beide gevallen, met of zonder dragerschapbehandeling, volgt er een vervolgtraject waarbij er meerdere series kweken afgenomen worden om te beoordelen of de MRSA verdwenen is.

Na de dragerschapbehandeling wordt 3 keer een serie afgenomen met een minimale tussentijd van 7 dagen.

Indien al die 3 series MRSA-negatief zijn hoeven er bij een ziekenhuisopname geen isolatiemaatregelen meer worden toegepast, wel wordt er gecontroleerd op dragerschap door middel van een serie kweken.

Gedurende een jaar wordt nog twee keer (na 2 maanden en 1 jaar) gecontroleerd of u nog steeds MRSA-negatief bent. Deze controles worden gedaan door middel van afname van kweken bij:

- een ziekenhuisopname
- een bezoek aan een polikliniek
- uw huisarts

Wanneer na een jaar in alle kweken geen MRSA gevonden is dan worden de controles op MRSA-dragerschap gestopt en bent u definitief MRSA-negatief.

10. Hoe kun je MRSA krijgen en hoe kun je anderen besmetten?

Besmetting met MRSA vindt vooral plaats door direct huidcontact, voornamelijk via de handen. Soms kan MRSA via huidschilfers of niezen in de lucht komen en zo ingeademd worden. MRSA is vanwege de resistentie voornamelijk een probleem voor zorginstellingen zoals ziekenhuizen en verpleeghuizen. Sommige buitenlandse ziekenhuizen hebben veel last van MRSA. Patiënten met een MRSA-infectie zijn meestal besmettelijker dan personen die MRSA-drager zijn.

11. Kan iemand MRSA krijgen door in de buurt van een persoon met MRSA te zijn?

Voor gezonde mensen (inclusief kinderen) is het risico heel erg klein dat men een MRSA infectie oploopt. Zo lang familieleden en ander bezoek gezond zijn, kan het geen kwaad om in dezelfde ruimte te zijn als de persoon met MRSA. Normaal contact als aanraken of omhelzen is toegestaan. Zorg er altijd voor dat wanneer je de ziekenhuiskamer of het woonhuis van de MRSA drager verlaat de handen gewassen worden.

12. Ik heb (verdenking op) MRSA wat moet ik doen om mijn familie te beschermen tegen MRSA?

Wanneer je een infectie met MRSA hebt of drager bent van MRSA, is het advies om de volgende maatregelen nemen:

- Zorg voor een goede hygiëne.
- Goed handen wassen is belangrijk voor het eten;
- na toiletbezoek;
- na hoesten of niezen Gebruik wegwerpzakdoekjes of in de elleboogplooï
- na contact met dieren.

U kunt zonder beperkingen uw dagelijkse gang van zaken voortzetten. U kunt gewoon boodschappen doen, visite ontvangen, naar school, werk of naar een verjaardag gaan. Thuis gaat u om met uw huisgenoten zoals u gewend bent. Uw familie en vrienden omhelzen, kussen en knuffelen is geen enkel probleem.

Alleen uw huisgenoten die in een ziekenhuis, verpleeghuis, thuiszorg of andere zorginstelling werken, moeten overleggen met de arbodienst of deskundige infectiepreventie welke maatregelen nodig zijn voordat zij gaan werken.

13. Is het nodig om huisgenoten/familieleden te screenen op MRSA?

Wanneer u een dragerschaps-behandeling geadviseerd wordt dan is het raadzaam om van alle huisgenoten te inventariseren of zij drager zijn van een MRSA. Dan kan (indien er huisgenoten MRSA positief bevonden worden) de dragerschaps-behandeling tegelijkertijd gestart worden. Wanneer alle huisgenoten gelijktijdig behandeld worden is het risico op her-besmetting binnen het gezin klein.

14. Kan iemand met MRSA naar kindercentrum, school of werk?

Personen die MRSA-drager zijn, kunnen gewoon naar kindercentrum, school of werk.

Kinderen met een MRSA-infectie (zoals MRSA-krentenbaard) kunnen naar school of kindercentrum als behandeling 24 uur daarvoor is gestart en als zij zich goed voelen.

Er gelden bijzonderheden voor:

- Een medisch kinderdagverblijf waar, afhankelijk van de ziekten die de andere kinderen hebben, extra maatregelen ingesteld kunnen worden.
- Bewezen MRSA-positieve personen of Zij moeten overleggen met de arbodienst of deskundige infectiepreventie welke maatregelen nodig zijn voordat zij gaan werken.

15. Wat kunt u doen om besmetting met een MRSA te voorkomen?

In Nederland wordt veel gedaan om verspreiding van MRSA in ziekenhuizen en verpleeghuizen te voorkomen.

Goede hygiëne kan bijdragen om de kans op MRSA-dragerschap te verkleinen. Was daarom na contact met varkens, kalveren en pluimvee de handen met water en zeep en droog ze zorgvuldig af.

16. Handen wassen doe je zo:

- Maak de handen goed nat onder stromend water.
- Neem wat vloeibaar zeep uit een pompje.
- Wrijf de handen over elkaar. Zorg dat er zeep op de binnenkant en buitenkant van de handen zit. Wrijf goed alle vingertoppen in. Vergeet de duimen niet. Wrijf ook tussen de vingers.
- Spoel de zeep goed af, onder stromend water.
- Droog de handen goed af aan een schone handdoek of aan een papieren handdoek (keukenrol).

17. Wanneer handen wassen?

- Voor het klaarmaken van eten of flesvoeding,
- voor het eten,
- nadat u naar het toilet bent geweest,
- na het verwisselen van een luier of iemand op het toilet helpen,
- na het schoonmaken, dus ook nadat u een vaatdoekje hebt gebruikt,
- na aaien of knuffelen van dieren,
- na hoesten, niezen of neus snuiten.

18. Wat wordt er in Nederland gedaan om verspreiding van MRSA in zorginstellingen te voorkomen?

Nederland hanteert een streng MRSA-beleid door maatregelen te treffen in de gezondheidszorg omtrent verdachte en bewezen MRSA-positieve patiënten. Vergeleken met het buitenland komt in Nederland minder MRSA voor, daarom houden we vast aan dit strenge beleid.

Af en toe komt ook in Nederlandse zorginstellingen MRSA voor. Bijvoorbeeld omdat patiënten die opgenomen zijn geweest in een buitenlandse zorginstelling daar besmet zijn geraakt en MRSA “meenemen” naar een Nederlandse zorginstelling.

Daarom worden in Nederlandse zorginstellingen maatregelen genomen om verspreiding te voorkomen

- Patiënten met (verdenking)MRSA worden apart verpleegd en behandeld.
- Bij medewerkers die zonder beschermingsmaatregelen voor een met MRSA besmette patiënt

- zorgden, worden kweken afgenomen om te onderzoeken of ze MRSA-dragers zijn.
- Bij patiënten en medewerkers die in een buitenlands ziekenhuis verbleven of werkten, worden ook kweken afgenomen. Zij worden tijdelijk apart verpleegd of mogen niet met patiënten werken totdat blijkt dat zij geen MRSA-drager zijn.
 - Binnen de Nederlandse ziekenhuizen is het MRSA-beleid dat niet alleen patiënten die worden opgenomen uit buitenlandse ziekenhuizen worden gecontroleerd op MRSA. Ook patiënten die beroepsmatig in nauw contact komen met levende varkens, vleeskalveren of pluimvee óf patiënten die woonachtig zijn op een dergelijk bedrijf, gecontroleerd worden op MRSA-dragerschap.

19. Wat als ik MRSA heb en opgenomen moet worden in een ziekenhuis

Wanneer een ziekenhuisopname nodig is dan is het belangrijk dat een MRSA zich niet verder verspreid in het ziekenhuis. Daarom worden bij dragers van MRSA extra maatregelen genomen.

Bij opname wordt gecontroleerd of u nog steeds drager bent van MRSA.

Met een wattenstok wordt een uitstrijkje gemaakt van neus, keel, rectum en eventueel van een wond of eczeem. Soms is het ook nodig opgehoest slijm (spu-tum) of urine te onderzoeken. Het afgenomen materiaal wordt onderzocht in het laboratorium op aanwezigheid van MRSA. Het onderzoek is alleen betrouwbaar wanneer u 48 uur geen antibiotica gebruikt heeft, meld daarom altijd antibioticagebruik wanneer er materiaal bij u afgenomen wordt. De uitslag ontvangt u na 5 tot 7 dagen van de behandelend arts.

Isolatiemaatregelen in het ziekenhuis

Wanneer u nog drager bent van een MRSA dan worden er naast de controle op dragerschap ook extra preventieve maatregelen getroffen om verspreiding naar andere patiënten te voorkomen. Dit heet isolatie-verpleging. Isolatieverpleging omvat het volgende:

- tijdens uw opname ligt u alleen op een kamer;
- u verlaat de kamer alleen bij hoge uitzondering, bijvoorbeeld voor een onderzoek dat elders in het ziekenhuis uitgevoerd moet worden;
- het personeel hanteert de omkleedprocedures die gelden binnen het ziekenhuis.

20. Wat als ik MRSA heb en naar de polikliniek van het ziekenhuis moet?

Bij een bezoek aan de polikliniek worden er alleen extra maatregelen getroffen als er sprake is van een invasieve handeling, zoals bijvoorbeeld een inwendig onderzoek, wondbehandeling of een operatie. Komt u voor een controle afspraak of een gesprek, dan hoeven er geen extra maatregelen genomen te worden.

21. Mag ik bezoek ontvangen in het ziekenhuis als ik een MRSA drager ben?

U mag bezoek ontvangen. Uw bezoek moet zich vooraf bij de verpleegkundige melden. Kinderen worden alleen in overleg met de verpleegkundige toegelaten én op voorwaarde dat zij zich kunnen houden aan de voorgeschreven regels. Wanneer een ziekenhuis een omkleedprocedure heeft voor bezoek dan moet het bezoek zich hieraan houden. In een groot aantal ziekenhuizen is er geen omkleedprocedure meer voor bezoekers.

Uw bezoek mag, nadat ze u hebben bezocht, geen anderen patiënten in het ziekenhuis bezoeken. Eventuele visites aan andere patiënten in het ziekenhuis moeten dus afgelegd zijn vóórdat uw bezoek bij u op visite komt. Ook deze maatregel is er op gericht om de verspreiding van MRSA binnen het ziekenhuis te voorkomen.

22. Wat als u een MRSA drager bent en als bezoeker naar een zorginstelling gaat

Als u als bezoeker of begeleider van een patiënt naar een zorginstelling gaat dan zijn er voor u geen extra maatregelen nodig. U hoeft niet te melden dat u drager van een MRSA bent. De extra maatregelen gelden alleen als u opgenomen wordt of er bij u een specifieke behandeling plaats moet vinden. Het zorgpersoneel zal u in dat geval vragen of u drager bent van MRSA.

23. Wanneer moet ik melden dat ik een MRSA drager ben?

Wanneer u thuis zorg ontvangt van een instelling of thuiszorgorganisatie zullen de medewerkers ook maatregelen treffen om verspreiding naar andere patiënten te voorkomen.

Wanneer u naar een zorgverlener toe gaat zoals een fysiotherapeut of huisarts en deze direct zorgcontact hebben zijn er soms ook extra maatregelen. Het is dan goed om te melden dat u een MRSA drager bent. Afhankelijk van de zorg die ze verlenen kan de zorgverlener nagaan of er extra maatregelen nodig zijn. Dit kan betekenen dat er meer tijd moet worden gepland voor het consult.

U kunt thuis gewoon bezoek ontvangen en zelf bij mensen op bezoek gaan. Huisgenoten die in de zorg werkzaam zijn moeten bij de werkgever aangeven dat zij een MRSA-positieve huisgenoot hebben.

24. Meer informatie?

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het MRSA-BRMO Informatiepunt Noord Nederland telefoonnummer 088 22 999 00 of mail naar info@mrsa-brmo-informatie.nl